

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Диференціальна психологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «1» вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Диференціальна психологія
Викладач (і)	Доктор психолог.н., професор Міщиха Лариса Петрівна
Контактний телефон викладача	0999115572
E-mail викладача	larisa.michucha@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	згідно графіку

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Диференціальна психологія» присвячена вивченню змісту індивідуальності як інтегральної біопсихосоціальної характеристики людини, структури індивідуальності, становлення індивідуальності на різних етапах розвитку, впливу спадкових та соціальних чинників на її розвиток та формування.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу: дати систему знань про індивідуальні, типологічні та групові відмінності між окремими індивідами та групами, а також природу, джерела та наслідки цих відмінностей, закономірності психічного варіювання; сформувати у студентів досвід практичного застосування знань у повсякденному житті та в майбутній професійній діяльності.

Цілі курсу: забезпечити студентів знаннями з базових наукових підходів до розуміння суті психологічних відмінностей різних вимірів індивідуальності: формально-динамічних, предметно-змістових та духовно-світоглядних, а також типологічних та групових відмінностей; навчити здійснювати диференційно-психологічний аналіз поведінки індивіда.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР21. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год. / 4 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год./ 6 год.
самостійна робота	60 год. / 80 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	053 «Психологія»	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
ТЕМА 1. Предмет, історія становлення і основні напрями розвитку диференціальної психології	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	5 год. / 10 год.

ТЕМА 2. Принципи і методи диференціальної психології.	- / -	2 год./ 1 год.	5 год. / 10 год.
Тема 3. Вплив середовища і спадковості на людину. Формальні і змістові властивості індивідуальності	1 год. / -	2 год. / -	10 год. / 10 год.
Тема 4. Диференціація темпераменту та характеру	1 год./ -	2 год. / -	5 год. / 5 год.
Тема 5. Диференціальна психологія здібностей. Типи інтелектуальної обдарованості.	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	5 год. / 10 год.
Тема 6. Сутність інтелекту як психічної реальності. Однофакторні та багатфакторні теорії інтелекту	2 год./ 1 год.	2 год./ 1 год.	10 год. /10 год.
Тема 7. Когнітивні стилі як детермінанти індивідуальних відмінностей	2 год./ 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 8. Диференціальна специфіка феномену креативності	1 год. / -	2 год./ 1 год.	5 год./ 10 год.
Тема 9. Соціоекономічний статус індивідуальності. Диференціальні крос-культурні дослідження рас, націй, етносів	1 год. / -	2 год.	5 год. / 5 год.
ЗАГ.:	12 год. / 4 год.	18 год. / 6 год.	60 год. / 80 год.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> -опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); -підготовка і презентація реферату (максимум 5 б); - індивідуальна робота (максимум 10 б); - контрольна робота (максимум 20 балів); - термінологічний словник (тестове завдання)-(максимум 10 б) <p>Підсумковий контроль – залік - 50 балів Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p>Критерії оцінювання знань студентів: В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Диференціальна психологія» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам курсу «Диференціальна психологія»; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати:
---	--

	<p>4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення. Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди). Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з курсу «Диференціальна психологія», які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються. Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем курсу «Диференціальна психологія», або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмова робота представляє собою виконання завдань з кожної конкретної теми (до семінарських занять) з курсу «Диференціальна психологія», які пропонуються на самостійне опрацювання. Власне виконання індивідуальної роботи покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення, схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, розкриває рівень отриманих знань студентом.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Предмет, історія становлення і основні напрями розвитку диференціальної психології 2.Принципи і методи диференціальної психології 3.Вплив середовища і спадковості на людину. Формальні і змістові властивості індивідуальності. 4.Диференціація темпераменту та характеру. 5.Диференціальна психологія здібностей. Типи інтелектуальної обдарованості. 6.Сутність інтелекту як психічної реальності. Однофакторні та двофакторні моделі інтелекту. 7.Когнітивні стилі як детермінанти індивідуальних відмінностей 8.Диференціальна специфіка феномену креативності 9.Соціоекономічний статус індивідуальності. Диференціальні культурні дослідження рас, націй, етносів

Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення).
Підсумковий контроль	Залік

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольної роботи, самоаналізу тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.</p> <p>Академічна доброчесність: Політика курсу спрямована на активну взаємодію у групі студентів, атмосферу доброзичливості з дотриманням правил академічної доброчесності. Написання контрольної роботи є обов'язковим. У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі заліку (Положення про запобігання академічному плагіату http://surl.li/rkhnr, Кодекс честі http://surl.li/rkhob).</p> <p>Відвідування занять Відпрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття.</p> <p>Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти (http://surl.li/boqkg).</p>

8. Рекомендована література

<ol style="list-style-type: none"> 1. Диференційна психологія: підручник / За загальною редакцією академіка С.Д.Максименка. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 496с. http://surl.li/flmnf 2. Максименко С.Д., Клименко. В.В. Диференційна психологія. Підручник. К.: Видавничий дім «Слово», 2013. 600с. 3. Л.П. Психолого-педагогічний супровід розвитку емоційного інтелекту старшокласників // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – К.: Видавництво «Фенікс», 2020. Т. XII. Психологія творчості. – Випуск 27. С.185-192 https://lib.iitta.gov.ua/722840/1/27_8.pdf 4. Міщиха Л.П. Мудрість як форма інтелектуальної зрілості// Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Вип.23. С.128-134. http://surl.li/rkmbh 5. Міщиха Л.П. Психологія творчості. Навчальний посібник.-Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.448с. 6. Міщиха Л.П. «Креативність через призму міжстатевих відмінностей».Virtus, 2017. №16. С.35-3 http://surl.li/rkmbk 7. Міщиха Л.П. Креативність через призму міжстатевих відмінностей.Virtus, 2017. №16. С.35-3 Режим доступу: Virtus, 2017 http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal16.pdf
--

8. Міщиха Л. П. Творчий потенціал особистості у період пізньої дорослості: монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. 400 с. <http://surl.li/dskso>
9. Москалець В. П. Психологія особистості. Підручник. К., 2021. 364 с.
10. Палій А. А. Диференціальна психологія. К.: Академвидав, 2010. 429 с. <https://westudents.com.ua/knigi/499-diferentsalna-psihologiya-paly-aa.html>
11. Палій А. А. Диференціальна психологія: Курс лекцій. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. 776 с. [a.a.-palij-dyfyrencziana-psyhologiya.pdf](http://a.a-palij-dyfyrencziana-psyhologiya.pdf)
12. Паскевська Ю. А. Диференційна психологія: Навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 80 с. <https://moodle.znu.edu.ua/mod/folder/view.php?id=13745&lang=it>
13. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференційна психологія. Л.: Новий Світ, 2008. 235 с.
14. Туриніна О. Л. Диференціальна психологія / О. Л. Туриніна, Є. О. Варлакова. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 136 с. <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/f64a8b1007064cac85a4568dce1535ad.pdf>
15. Кулеша-Любінець М., Ляхович Т. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студентів університету // Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ, 2019. Вип. 24. С. 11-17. <http://surl.li/rkmce>
16. Мазяр О. В. Диференціальна психологія: модульний курс [Текст]: навч. посібник. К.: ВД Кондор, 2017. 284 с.
17. Міщиха Л. П., Кобилянська Н. М. Особливості копінг-стратегій та їх взаємозв'язку з ситуативною характеристикою в юнацькому віці. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: психологія. Том 34 (73) № 4 2023 http://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2023/6.pdf
18. Москалець В. П. Загальна психологія [Текст]: підручник. К.: Ліра-К, 2020. 564 с.
19. Савчин М. Загальна психологія [Текст]: підручник. 3-тє вид., стер. К.: Академія, 2020. 344 с.

Викладач Міщиха Лариса Петрівна